

V Bruseli 31. 1. 2018
COM(2018) 50 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Hodnotenie programu Erasmus+ v polovici jeho trvania (2014 – 2020)

{SWD(2018) 40 final}

Erasmus+ je program Únie na podporu činností v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu. S rozpočtom **16,45 mld. EUR na obdobie 2014 – 2020**¹ je cieľom tohto programu poskytnúť viac ako **štyrom miliónom ľudí** možnosť získať kompetencie a dosiahnuť osobný, sociálno-vzdelávací a profesijný rozvoj prostredníctvom štúdia, odbornej prípravy, pracovných skúseností alebo dobrovoľníckej práce v zahraničí na celom svete. Cieľom programu je podporiť zlepšovanie kvality, inovácie, excelentnosť a internacionalizáciu **organizácií** pôsobiacich v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu. Erasmus+ tiež pomáha európskym krajinám modernizovať a zlepšiť ich **systémy** vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj **politiky** pre mládež a šport, čím posilňuje ich úlohu ako hnacej sily rastu, zamestnanosti, konkurencieschopnosti, inovácií a sociálnej súdržnosti.

Táto **hodnotiaca správa** o programe Erasmus+ **v polovici jeho trvania** vrátane hodnotenia dlhodobého vplyvu predchádzajúcich programov sa predkladá na základe článku 21 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1288/2013² a je doplnená pracovným dokumentom útvarov (SWD), v ktorom sú predložené všetky dôkazy. Vychádza z národných správ predložených krajinami zapojenými do programu, hodnotiacej správy od nezávislého externého dodávateľa, ďalších recenzovaných štúdií, skúseností s riadením programu a **viac ako milióna odpovedí od všetkých zainteresovaných strán**. Hodnotí pokrok pri vykonávaní programu Erasmus+ v období rokov 2014 – 2016 vo všetkých zúčastnených krajinách³ pred celkovým zvýšením rozpočtu programu. Ďalej tiež skúma dlhodobý vplyv siedmich predchádzajúcich programov z obdobia rokov **2007 – 2013** (hodnotenie *ex post*) vrátane ich vykonávania v partnerských krajinách.

Erasmus+ je na dobrej ceste k **dosiahnutiu ukazovateľov výkonnosti** stanovených v právnom základe, pričom za menej ako tri roky sa na mobility aktivít zúčastnilo **1,8 milióna jednotlivcov** a **viac ako 240 000 organizácií** sa zapojilo do projektov spolupráce. Vzhľadom na základ hodnotenia sa v období rokov 2007 – 2016 v rámci preskúmaných programov financovala vzdelávacia mobilita pre viac ako **4,3 milióna mladých ľudí a viac ako 880 000 odborníkov**. Okrem toho mnohí ďalší využili projekty spolupráce, do ktorých sa zapojilo **940 000 organizácií**.

Celkovo z hodnotenia vyplýva, že **zainteresované strany a verejnosť si program Erasmus+ veľmi cenia**. Závery tohto hodnotenia podrobne opísané v pracovnom dokumente útvarov Komisie dokazujú, že všetky hodnotené programy sa osvedčili ako **veľmi účinné**. Ich pridaná hodnota na úrovni EÚ je nesporná. Erasmus+ sa tiež vníma ako **koherentnejší, relevantnejší** a iba čiastočne **efektívnejší** než jeho predchodcovia. Vychádzajúc z návrhov uvedených v národných správach a zohľadňujúc odporúčania externého hodnotiteľa sa v hodnotení predkladajú návrhy na úpravu vykonávania súčasného programu, aby mohol do

¹ Vráťane financovania z nástrojov vonkajšej činnosti.

² Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 50 rozpočet.

³ Krajiny zapojené do programu: členské štáty EÚ, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Turecko. Partnerské krajiny: ďalšie krajiny mimo EÚ.

roku 2020 dosiahnuť svoj plný potenciál a zvažujú sa návrhy na zlepšenie so zreteľom na nasledujúci program.

Účinnosť

Z hodnotenia vyplynulo, že **Erasmus+ si veľmi cenia** zainteresované strany aj široká verejnosť, ktorá tento program považuje za **tretí najvýznamnejší prínos EÚ**. Prijemcovia programu uvádzajú úroveň spokojnosti prevyšujúcu 90 %.

V prípade **vzdelávajúcich sa osôb** (študentov, učňov, dobrovoľníkov, mladých ľudí atď.) hodnotené programy mali a naďalej majú pozitívny vplyv na **získavanie zručností a kompetencií**, čím sa zvyšuje **zamestnateľnosť** a podnikavosť a skracuje sa prechod od vzdelávania k zamestnaniu (o 13 % viac v porovnaní s tými, ktorí sa programu Erasmus+ alebo jeho predchodcov nezúčastnili). Hodnotenie poukazuje na to, že program Erasmus+ zvyšuje ochotu pracovať alebo študovať v zahraničí (+31 %) a podporuje rozvoj jazykových zručností (o 7 % vyššie pri testovaní spôsobilosti). Z hodnotenia takisto vyplýva, že program vplýva na jednotlivcov a ich pozitívne vnímanie hodnoty vzdelávania pre ich profesionálny a **osobný rozvoj** (+8 %) a zvyšuje mieru úspešného ukončenia štúdia u študentov (+2 %).

Existuje aj dôkaz o tom, že **program prispieva ku koherentnejšej Únii**. Program Erasmus+ podporuje pozitívne spoločenské a občianske správanie a **posilňuje pocit európskej spolupatričnosti** (+19 % v porovnaní s tými, ktorí sa programu nezúčastnili). Znevýhodnených mladých ľudí (11,5 % celkového počtu účastníkov programu Erasmus+) oslovuje viac ako jeho predchodcovia alebo porovnateľné vnútroštátne programy. Hodnotenie však poukazuje na to, že treba podniknúť viac, aby program oslovil zraniteľnejšie skupiny spoločnosti a uľahčil spoluprácu s menšími organizáciami.

- V rámci súčasnej štruktúry programu do roku 2020 Komisia zvýši svoje úsilie o **lepšiu dostupnosť programu Erasmus+** pre jednotlivcov zo znevýhodneného prostredia alebo s osobitnými potrebami. Podnikne kroky na **uľahčenie účasti škôl a ďalších malých aktérov** programu.
- Po roku 2020 Komisia zváži, ako ďalej **posilniť rozmer sociálneho začlenenia** v rámci akýchkoľvek budúcich programov zvýšením integrácie znevýhodnených a zraniteľných skupín do aktivít v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu.

Pre **odborníkov** (učiteľov, školiteľov, pracovníkov s mládežou, zamestnancov atď.) účasť na programe znamená profesionálny rozvoj, a to najmä z hľadiska **širšieho budovania sietí** (+22 percentuálnych bodov) a väčšieho využívania **digitálnych zdrojov** (+5 bodov), spolu so silnejším vzťahom k Európe (+6 bodov).

Pre **zúčastnené organizácie** (školy, univerzity, poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávania dospelých, mládežnícke a športové organizácie atď.) očakávané zmeny prichádzajú postupne a ich intenzita sa líši v jednotlivých oblastiach programu. Na

rozsiahlejšiu transformáciu je potrebná pokračujúca účasť. Z hodnotenia však vyplýva, že program má **jasný europeizačný vplyv**⁴.

Ďalším, hoci menej viditeľným, aspektom, ktorý sa preukázal v hodnotení je to, že **hodnotené programy mali vplyv na vypracovanie a vykonávanie politík v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu**⁵, a to najmä v prípade vysokoškolského vzdelávania, v rámci ktorého bol rozpočet dostačujúci, alebo mali nepriamy vplyv prostredníctvom financovania spolupráce medzi orgánmi v oblasti politík. Z dlhodobého hľadiska tieto programy v Európe utvrdzujú dojem, že **vzdelávacia mobilita jednotlivcom prináša výhody** a že **jej výsledky by mali byť všeobecne validované a uznávané**. Hodnotené programy sú **dôležité aj z hľadiska globálneho dosahu EÚ**, najmä čo sa týka uľahčenia uznávania kvalifikácií medzi Európou a partnerskými krajinami.

Systémové účinky zodpovedajú **pokroku v oblasti šírenia** výsledkov financovaných projektov prostredníctvom jednotnej cieľenej platformy⁶. Nie vždy však existuje jasný **dôkaz o tom, že tvorcovia politík využívajú výsledky projektov**, a to najmä vtedy, keď nie sú do projektov zapojení od začiatku.

- Komisia **na posilnenie vplyvu v oblasti politiky** zväži ďalšie spôsoby, ako stimulovať systémové účinky a efektívnejšie presadzovať úspešné výsledky projektov na vnútroštátnej úrovni.
- Pri príprave budúcich programov preskúma možnosti **väčšieho** rozvoja a financovania úspešných projektov (najmä s podporou európskych štrukturálnych a investičných fondov) v rámci programu Erasmus+, ktoré majú potenciál viesť k štrukturálnym reformám na vnútroštátnej úrovni.

Celkovo však z hodnotenia vyplynulo, že program Erasmus+ v polovici svojho trvania **dosiahol alebo prekročil väčšinu ukazovateľov** stanovených v právnom základe, z ktorého vychádza. Dopyt značne prevyšuje dostupné finančné prostriedky. V hodnotení sa potvrdilo, že v budúcnosti bude program **schopný absorbovať celkové zvýšenie rozpočtu** bez toho, aby bol dotknutý nasledujúci viacročný finančný rámec. V takom prípade sa navrhuje, aby sa súčasné **rozdelenie rozpočtu medzi jednotlivými oblasťami programu mohlo upraviť** s cieľom posilniť tie oblasti, v ktorých by zvýšenie rozpočtu viedlo k najefektívnejším ziskom z hľadiska vplyvu. **Veľký potenciál** pre rozšírenie účasti na aktivitách programu Erasmus+ v nasledujúcich rokoch majú oblasti **školského vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy (OVP)** a mládežníckych aktivít, v rámci ktorých je vplyv programov preukázaný, ale ešte nie je taký rozšírený ako vo vysokoškolskom vzdelávaní vzhľadom na nižšie rozpočtové prostriedky.

- Od roku 2018 budú zavedené nové opatrenia a aktivity v rámci programu Erasmus+ s cieľom **zvýšiť počet príležitostí na mobilitu** pre žiakov, vzdelávajúcich sa v rámci OVP a učňov.

⁴ SWD, 5.1.2.1.

⁵ SWD, 5.1.2.2.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

- Komisia vo svojom oznámení s názvom *Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou*⁷ ponúka víziu posilnenia budúcnosti programu Erasmus+ pre všetky kategórie vzdelávajúcich sa (vrátane žiakov, študentov, stážistov a učňov) a učiteľov s cieľom **zdvojnásobiť počet účastníkov** a osloviť vzdelávajúcich sa zo znevýhodnených prostredí do roku 2025⁸.

Nástroj záruk za pôžičky na magisterské štúdium bol spustený len nedávno. Prví príjemcovia poskytli pozitívnu spätnú väzbu. Nástroj však **zatiaľ nedosiahol očakávaný objem** z dôvodu oneskorenia jeho spustenia, nízkeho záujmu finančných inštitúcií a nedostatku povedomia medzi študentmi.

- Do roku 2020 Komisia plánuje **znižiť ročné rozpočtové prostriedky na nástroj záruk za pôžičky na magisterské štúdium** bez toho, aby zmenila výšku celkových pridelených prostriedkov na iné aktivity v oblasti vysokoškolského vzdelávania.

Pridaná hodnota na úrovni EÚ a relevantnosť

V hodnotení sa vzhľadom na výsledky zdôrazňuje **nespornosť pridanej hodnoty** hodnotených programov **na úrovni EÚ**⁹. Vyplýva to z veľkého množstva a širokého rozsahu financovaných činností, ako aj zo spravodlivejšieho prístupu k vzdelávacej mobilite, presadzovania osvedčených postupov, hlbšej integrácie EÚ a jasného medzinárodného rozmeru. Iné systémy, ktorými sa financujú porovnateľné opatrenia na vnútroštátnej úrovni, sú naďalej výrazne menšie z hľadiska objemu a rozsahu. Je veľmi nepravdepodobné, že by mohli nahradiť financovanie v rámci programu Erasmus+.

V hodnotení sa ukázalo, že program Erasmus+ je **lepšie zosúladený s politikami EÚ** než jeho predchodcovia a je dostatočne flexibilný, aby sa prispôbil novým potrebám na úrovni EÚ, ako napríklad zvyšovaniu sociálneho začlenenia a predchádzaniu násilnej radikalizácii¹⁰. Na maximalizáciu vplyvu programu sa v hodnotení odporúča, aby sa **znižil počet priorít a zlepšilo ich zameranie**.

- V súčasnom programe sa kladie väčší dôraz na činnosti prispievajúce k **sociálnemu začleneniu** na základe [Parížskej deklarácie](#)¹¹, nových prioritných oblastí v rámci **ET 2020** a **stratégie EÚ pre mládež**¹² alebo **nového programu v oblasti zručností pre Európu**¹³.

⁷ *Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou – príspevok Európskej komisie k zasadnutiu lídrov v Göteborgu*, 17. novembra 2017, COM(2017) 673.

⁸ Bez toho, aby bol dotknutý nasledujúci viacročný finančný rámec.

⁹ SWD, 5.5.

¹⁰ SWD, 5.2.

¹¹ Deklarácia o podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania, Paríž 17. marca 2015.

¹² Spoločná správa Rady a Komisie z roku 2015 o vykonávaní strategického rámca ET 2020, Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015, s. 25; uznesenie Rady, ktorým sa stanovuje osobitný pracovný plán EÚ pre šport (2016-2018), Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015, s. 1.

¹³ COM(2016) 381 z 10. júna 2016.

- Nasledujúci program by mal naďalej **pomáhať pri realizácii politických priorít EÚ**, pričom by si mal zachovať flexibilitu na prispôsobovanie sa podľa potreby a svoj význam pre zúčastnené krajiny. Niektoré opatrenia, a to najmä tie, ktoré podporujú partnerstvá, by mali byť **zamerané na menej priorít**.

V záverečnom hodnotení programu sa tiež posúdia výsledky rozsiahlych znalostných aliancií a aliancií pre sektorové zručnosti, ktoré boli zavedené v rámci programu Erasmus+ s cieľom **podporiť inovácie** vo vysokoškolskom vzdelávaní a v OVP. Tieto opatrenia neboli dostatočne úplné na to, aby boli vyhodnotené v polovici trvania programu.

- Do roku 2020 bude Komisia naďalej konsolidovať **rôzne spôsoby riešenia projektov**, ktoré sú zamerané najmä na podporu spolupráce a výmeny, čím sa líšia od projektov zameraných na podporu inovácií.
- V novom programe sa zohľadnia spôsoby **posilnenia inovácií**.

V hodnotení sa tiež spomína, že existuje potenciál na zavedenie lepšie zameraných opatrení na **maximalizáciu relevantnosti činností programu Jean Monnet a pridanej hodnoty programu** v oblasti **vzdelávania dospelých**.

Vo vysokoškolskom vzdelávaní je v súčasnosti pomerne rozšírená výučba a výskum v oblasti EÚ. Na rozdiel od toho treba, aby najmladšie generácie v dôsledku hospodárskych a politických kríz za posledných desať rokov získali pochopenie európskej integrácie a väčší pocit európskej spolupatričnosti.

- Program **Jean Monnet** by v budúcnosti mohol byť prepracovaný tak, aby **vyhovel potrebám väčšej cieľovej skupiny** (vrátane škôl), a aby sa tak šírilo povedomie o jeho spoločných európskych hodnotách.

V hodnotení sa zdôrazňuje, že vplyv na oblasť vzdelávania dospelých, ktorá v súčasnosti pokrýva širokú populáciu, je oslabený vzhľadom na roztrieštenosť a rôznorodosť tohto odvetvia.

- Komisia zváži, ako **zvýšiť zameranie podpory EÚ pre nadnárodné aktivity v oblasti vzdelávania dospelých**.

Koherentnosť

V rámci hodnotenia sa zistilo, že existuje **vysoká úroveň komplementárnosti** medzi programom Erasmus+ a ďalšími relevantnými politikami a programami EÚ, ako je napríklad Európsky sociálny fond a Horizont 2020. Napriek tomu, že úroveň synergií sa líši, je pozoruhodné, že v hodnotení sa zistilo len veľmi **málo prekrývání**¹⁴.

Silná vnútorná koherentnosť programu v porovnaní s jeho predchodcami pramení z toho, že program **pokrýva celoživotné vzdelávanie**. Spájanie často oddelených odvetví (na

¹⁴ SWD, 5.3.2.

vnútroštátnej úrovni) v rámci jedného programu EÚ sa vníma ako povzbudzovanie vzájomného dopĺňania a medzinárodného zamerania¹⁵.

V rámci programu Erasmus+ sa výrazne zvýšila **medzisektorová spolupráca** (+23 percentuálnych bodov v porovnaní s prechádzajúcimi programami). Prevažná väčšina projektov spolupráce teraz zahŕňa aspoň jednu organizáciu z inej oblasti programu. V rámci programu Erasmus+ sa postupne rozvíja spolupráca medzi oblasťou vzdelávania a odbornej prípravy a občianskou spoločnosťou.

V hodnotení sa zdôrazňuje, že program jednoznačne ťažil z **jednoduchšej** štruktúry, zoskupenia činností do troch hlavných opatrení (individuálna mobilita, spolupráca a podpora reformy politiky), ako sa očakávalo v hodnotení vplyvu. **Zjednotenie názvu** pomohlo **program lepšie zviditeľniť**, čo prospelo všetkým jeho oblastiam. Lepším zapájaním menších krajín a krajín strednej a východnej Európy sa zlepšila geografická **rovnováha programu** Erasmus+.

Koherentnosť sa dá ešte zlepšiť v oblasti športu. V záujme dosiahnutia zmysluplných výsledkov by zdroje nemali byť príliš rozptýlené.

- Komisia sa bude usilovať o **posilnenie zamerania niektorých športových aktivít, najmä pokiaľ ide o aspekty sociálneho začlenenia**, a o zníženie prekrývania s mládežníckymi činnosťami.

Efektívnosť a zjednodušenie¹⁶

Z dôkazov vyplýva, že **aktivity v oblasti mobility programu Erasmus+ sú jednoznačne nákladovo efektívne**, a to najmä mobilita vzdelávajúcich sa osôb (s nákladmi pre EÚ vo výške 15 EUR za deň na vzdelávajúcu sa osobu). Hlavnou výzvou bude **zvýšenie efektívnosti decentralizovaných aktivít s partnerskými krajinami**, ktoré majú osobitné kritériá a rozdrobené rozpočty patriace pod fondy EÚ pre vonkajšie vzťahy.

Náklady na riadenie (vo výške 6 % z rozpočtu programu Erasmus+¹⁷) **sú primerané**, a to najmä v porovnaní s podobnými vnútroštátnymi programami (v priemere 14 %), aj keď by **bolo možné dosiahnuť väčšie úspory z rozsahu**. Do roku 2020 sa teda predpokladá ďalšie zvýšenie efektívnosti.

Z hľadiska zjednodušenia integrovaný charakter programu Erasmus + umožňuje využívanie transversálnych nástrojov na predkladanie žiadostí o granty, monitorovanie, audit alebo šírenie. **Po náročnom prechodnom období** medzi predchádzajúcimi programami a súčasným programom panuje všeobecná zhoda v tom, že v rámci programu Erasmus+ sa dosiahli výrazné zlepšenia (napr. zjednodušenie grantov, digitalizácia, listina mobility v oblasti

¹⁵ SWD, 5.3.1.

¹⁶ SWD, 5.4.

¹⁷ Vráťane poplatkov za správu národných agentúr podporovaných z prevádzkového rozpočtu.

odborného vzdelávania a prípravy a online jazyková podpora¹⁸), ale aj v tom, že by sa malo **zjednodušiť uplatňovanie postupov a používanie IT nástrojov riadenia**, aby sa znížila administratívna záťaž výkonných orgánov a príjemcov úmerne ku grantom, ktoré dostávajú.

- Od roku 2018 Komisia uľahčí podávanie žiadostí o granty zavedením online webových formulárov. **Nadalej sa budú vykonávať postupné vylepšenia programu počas celého jeho trvania.**
- Budúci program by mal nadalej konsolidovať súčasné zvýšenie efektívnosti, a najmä **znižit' administratívnu záťaž** zjednodušením postupov podávania žiadostí a podávania správ, zvýšením interoperability IT nástrojov a uľahčenia ich používania a zvýšením rozpočtovej flexibility pri súčasnom zachovaní zodpovednosti.

Decentralizovaný režim vykonávania prostredníctvom národných agentúr je v súčasnosti už dobre zavedený. V roku 2014 bol zavedený **prístup** k riadeniu programu **založený na výkone**. Vzhľadom na uznané zlepšenia v oblasti monitorovania výsledkov programu Erasmus+ treba zdokonaľiť niektoré ukazovatele, **zbierať od účastníkov menej údajov a lepšie ich používať.**

- Komunikácia medzi Výkonnou agentúrou pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru a národnými agentúrami sa zlepšila s cieľom zvýšiť **synergie medzi centralizovanými a decentralizovanými činnosťami.**
- Komisia zváži, ako zdokonaľiť monitorovanie programu Erasmus+ jeho rozšírením na projekty spolupráce a centralizované činnosti s cieľom **primerane ťažiť zo zozbieraných údajov, aby bol rozhodovací proces podložený dôkazmi.**

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/>